

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAYRAM ALTUNTAŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/239)

Karar Tarihi: 15/10/2014

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Serruh KALELİ
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Nuri NECİPOĞLU
Hicabi DURSUN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Raportör : Hüseyin TURAN
Başvurucu : Bayram ALTUNTAŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, hakkında yürütülen ceza yargılaması nedeniyle kanunda öngörülen tutukluluk süresini doldurmasına rağmen tahliye edilmediğini belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 3/1/2014 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 31/3/2014 tarihinde başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından 12/6/2014 tarihinde kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular 12/6/2014 tarihinde Adalet Bakanlığına bildirilmiştir. Adalet Bakanlığı, 14/7/2014 tarihinde daha önceki görüşlerine atıfta bulunarak başvuruya ilişkin ayrıca görüş sunmaya gerek görülmediğini bildirmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

7. Başvurucu, 20/8/2009 tarihinde "*kasten öldürme*" suçunu işlediği şüphesiyle Sincan 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 2009/167 Sorgu sayılı kararıyla tutuklanmıştır.

8. Sincan Cumhuriyet Başsavcılığının, 5/3/2010 tarih ve E.2010/1257 sayılı iddianamesi ile başvuru hakkında kamu davası açılmış ve yargılama sonucunda Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 26/6/2012 tarih ve E.2010/83, K.2012/307 sayılı kararı ile başvuruğunun 25 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

9. Temyiz incelemesi neticesinde Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 7/11/2013 tarih ve E.2013/3084, K.2013/6001 sayılı kararı ile haksız tahrikle ilgili hükmün uygulanmaması ve koşullu salıverilmeye kadar velayet hakkından yoksun bırakmaya ilişkin karar verilmesi gerektiği gözetilmeden karar verildiği gerekçesiyle başvuru hakkındaki mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir.

10. Bozma sonrası yargılama kapsamında, Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2013/319 Esas sayılı dosyasında 3/12/2013 tarihinde başvuruğunun tutuklu olarak yargılanmasına karar verilmiş, aynı şekilde 26/12/2013 tarihinde başvuruğunun tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir.

11. Başvuru 3/1/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Sincan (Ankara Batı) 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 14/5/2014 tarih ve E.2013/319, K.2014/189 sayılı kararı ile başvuruğunun haksız tahrikle adam öldürme suçundan 15 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

13. Başvuru, 16/5/2014 tarihinde hakkında verilen kararı temyiz etmiştir.

B. İlgili Hukuk

14. 26/9/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 81. ve 29. maddeleri.

15. 12/1/2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 11/4/2013 tarih ve 6459 sayılı Kanun'la değişik 334., 336. ve 339. maddeleri

16. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi şöyledir:

(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,

Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

2. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

...

(4) (Değişik: 2/7/2012-6352/96 md.) Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.”

17. Aynı Kanun'un 102. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

“Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Mahkemenin 15/10/2014 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru nunun 3/1/2014 tarih ve 2014/239 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuru nunun İddiaları

19. Başvuru cu, 20/8/2009 tarihinde tutuklandığını, 26/6/2012 tarihinde ceza aldığını, kararı temyiz ettiğini ve kararın bozulduğunu, davasının halen devam ettiğini, tutukluluk süresinin 5 yılı aştığını belirterek Anayasa'nın 19. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiş, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesi gereğince tahliye edilmesini ve hakkında maddi ve manevi tazminata karar verilmesini istemiş, ayrıca adli yardım talebinde bulunmuştur

B. Değerlendirme

20. Başvuru cu, tutukluluğun uzun sürmesi nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesi gereğince tutukluluğun sonlandırılmasını istemiş, bu nedenle başvuru nunun iddiası kanuni tutukluluk süresinin aşılp aşılmadığı kapsamında değerlendirilmiştir.

1. Adli Yardım Talebi Yönünden

21. Anayasa Mahkemesinin 17/9/2013 tarih ve B. No: 2012/1181 sayılı kararında belirtilen adli yardım talebinin değerlendirilmesine ilişkin ilkeler temelinde somut olayda, hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan başvuru nunun, sosyal güvenlik kapsamında bir geliri, adına kayıtlı taşıtı veya taşınmaz malı olmadığı, geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu sunduğu belgelerden anlaşılmaktadır. Dolayısıyla açıkça dayanaktan yoksun olmayan başvuru nunun adli yardım talebinin kabulü gerekir.

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

22. Başvuru cu, uzun tutukluluk süresinin sonlandırılmaması nedeniyle haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Başvuru nunun kanuni tutukluluk süresinin aşıldığına ilişkin şikâyetinin Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası açısından değerlendirilmesi gerekir.

24. Anayasa'nın 19. maddesinin ilgili fıkrası şöyledir:

“Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.

...

Tutuklanan kişilerin, makul süre içinde yargılanmayı ve soruşturma veya kovuşturma sırasında serbest bırakılmayı isteme hakları vardır. Serbest bırakılma ilgilinin yargılama süresince duruşmada hazır bulunmasını veya hükmün yerine getirilmesini sağlamak için bir güvenceye bağlanabilir.

...”

25. Anayasa'nın 19. maddesinde özgürlük ve güvenlik hakkı güvence altına alınmış ve hiçbir bireyin özgürlüğünden keyfi bir biçimde yoksun bırakılamayacağı belirtilmiştir. 19. maddenin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu, ikinci ve üçüncü fıkralarında ise bireylerin bu haktan şekil ve şartları kanunda gösterilen bazı istisnai durumlarda mahrum edilebileceği kuralı yer almaktadır.

26. Buna göre, kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında belirlenen durumlardan birinin varlığı halinde söz konusu olabilir. Bir bireyin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanacağı durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Bu çerçevede 19. maddenin üçüncü fıkrasına göre suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini ve değiştirilmesini önlemek amacıyla hâkim kararıyla tutuklanabilir. Tutuklamanın kanunda öngörülen şekil ve şartlara uygun olması gerekir.

27. 5271 sayılı Kanun'un 102. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde tutukluluk süresinin en çok iki yıl olduğu ve bu sürenin zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek uzatılabileceği ancak uzatma süresinin toplam üç yılı geçemeyeceği belirtilmiş olup, madde metninde uzatma süreleri dâhil toplam tutukluluk süresinin azami 5 yıl olabileceği öngörülmektedir (bkz: Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12/4/2011 tarih ve E.2011/1-51, K.2011/42 sayılı kararı).

28. Bu sürenin hesabında ilk derece mahkemesi önünde yargılama aşamasında geçen sürelerin dikkate alınması gerekir. Zira kişi yargılanmakta olduğu davada ilk derece mahkemesi kararıyla mahkûm edilmişse, bu kişinin hukuki durumu “bir suç isnadına bağlı olarak tutuklu” olma kapsamından çıkmakta ve tutmanın nedeni ilk derece mahkemesince verilen hükme bağlı olarak tutma haline dönüşmektedir. Nitekim AIHM, mahkûmiyet kararı sonrası tutulma halini tutukluluk olarak nitelendirmemekte ve temyiz aşamasında geçen süreyi tutukluluk süresinin hesabında dikkate almamaktadır Aynı yaklaşım Yargıtay Ceza Genel Kurulunca da benimsenmiş ve temyizde geçen sürenin tutukluluk süresine dâhil edilmeyeceğine hükmedilmiştir. (B. No: 2012/338, 2/7/2013, § 41)

29. Somut olayda başvuru 20/8/2009 tarihinde tutuklanmış ve hakkında ilk derece mahkemesince 26/6/2012 tarihinde mahkûmiyet kararı verilmiştir. Bu karar Yargıtay 1. Ceza

Dairesi tarafından 7/11/2013 tarihinde bozulmuştur. Bozma sonrası yapılan yargılama neticesinde ilk derece mahkemesi 14/5/2014 tarihinde yeniden mahkumiyete hükmetmiş ve bu karar başvuru tarafından temyiz edilmiştir. Başvurucu hakkındaki dava halen derdesttir. Buna göre temyiz aşamasında geçen süre hariç ilk derece mahkemesi önünde yargılanırken bireysel başvurunun yapıldığı 3/1/2014 tarihi itibarıyla başvurunun tutuklu kaldığı süre 3 yıl 1 aydır.

30. Buna göre başvurunun toplam tutukluluk süresinin Ceza Muhakemesi Kanun'unun 102. maddesinde öngörülen azami tutukluluk süresini aşmadığı anlaşıldığından başvurunun "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olması ve talebinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması nedeniyle adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurucunun, "Kanunda öngörülen azami tutukluluk süresinin aşıldığı" iddiasının "açıkça dayanaktan yoksun olması" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Başvurucunun başvuru harcı ödemekten muaf tutulmasına,

15/10/2014 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Serruh KALELİ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN